

O wartości słowa

Spotkanie z młodymi sportowcami 😊
w LXII LO Mistrzostwa Sportowego
im. W. Andersa w Warszawie

Elżbieta Błachowicz
VIII LO im. Władysława IV
Zespół Etyki Słowa RJP PAN

1 czerwca 2016 Warszawa

PLAN

- Wartość słowa kiedyś i dziś.
- Cel powołania Zespołu Etyki Słowa przez RJP.
- Ranga słowa według Tadeusza Różewicza.
- Wartości tkwiące w języku.
- Etyczne i nieetyczne zachowania językowe.
- Źródła wiarygodności i oddziaływania słów.
- Przesłania do sportowców.

Tadeusz Różewicz: *Słowa* z tomu *Wyjście* (2004)

słowa zostały zużyte
przeżute jak guma do żucia
przez młode piękne usta
zamienione w białą
bańkę balonik

osłabione przez polityków
służą do wybielania
zębów
do płukania jamy ustnej

za mojego dzieciństwa
można było słowo
przyłożyć do rany
można było podarować
osobie kochanej

teraz osłabione
owinięte w gazetę
jeszcze trują cuchną
jeszcze ranią

ukryte w głowach
ukryte w sercach
ukryte pod sukniemi
młodych kobiet
ukryte w świętych księgach

wybuchają
zabijają

ZESPÓŁ ETYKI SŁOWA RJP PAN

- powołany 13 stycznia 2016 r. przez Radę Języka Polskiego PAN;
- kieruje się ogólnymi ideałami humanistycznymi;
- ma charakter ponadpartyjny;
- gromadzi członków o różnych przekonaniach i światopoglądach, świadomych wagi etyki wypowiedzi zarówno w sytuacjach publicznych, jak i prywatnych oraz dostrzegających narastającą potrzebę uwrażliwienia polskiego społeczeństwa na wszystko, co stanowi naruszenie reguł dobrej komunikacji;
- uznaje za cel zwiększenie szans na współdziałanie w imię wspólnego dobra poprzez promowanie zasad szacunku dla każdego człowieka, podstawowej życzliwości, chęci rozumienia inności, starania o porozumienie i zgodę, pomoc ludziom pod jakimkolwiek względem słabym, upowszechnianie wzorców dobrej komunikacji, uczulanie społeczeństwa na łamanie zasad etyki słowa.

Na podstawie: www.etykaslowa.edu.pl

Wartość języka a dobro

*Język jest wartością instrumentalną,
może służyć także złu, natomiast dla jakości
ludzkiej kultury i całości bytu społecznego jest
rzeczą niezwykle ważną, żeby ludzie z jego
pomocą służyli dobru.*

J. Puzynina, *Dlaczego bronię kultury słowa?*

Kongres Dydaktyki Polonistycznej, Kraków 2013.

Etyczny wymiar języka

Język jest potężnym narzędziem używanym w kontaktach międzyludzkich. Używanie go może być oceniane w kategoriach etycznych tak samo, jak wszelkie inne działania podejmowane przez ludzi, a mające konsekwencje dla innych – osób lub zbiorowości. Językiem, słowem można oczernić kogoś, można go zelżyć. Ale też można zniszczyć zbiorowość – na przykład kłamiąc.

T. Zgółka, *Język wśród wartości*, Poznań 1988, s. 88.

Język jako narzędzie i relacja

Na podstawie: www.etykaslowa.edu.pl

Etyczne zasady kontaktu

- uznanie podmiotowości uczestników dialogu
- prawdomówność
- uczciwość
- życzliwość, uprzejmość
- chęć zrozumienia racji drugiego człowieka
- dawanie możliwości wyboru postawy i zachowania
- stwarzanie szansy na swobodne wyrażanie myśli i poglądów
- dbałość o poprawność językową wypowiedzi jako wyraz szacunku dla odbiorcy

Naruszenie zasad etyki słowa

- instrumentalne traktowanie się partnerów dialogu
- kłamstwo, manipulacja
- brak życzliwości, uwagi – słownictwo wyrażające negatywne emocje
- agresja językowa, ranienie odbiorcy
- szyderstwo, ironia, zastraszanie, poniżanie, wulgarność
- kierowanie się uprzedzeniami – wrogie nastawienie, stygmatyzacja
- narzucanie poglądów
- niezachowywanie reguł poprawności językowej i stylistycznej jako przejaw braku szacunku wobec odbiorcy

**Komu możemy
wierzyć i zaufać?**

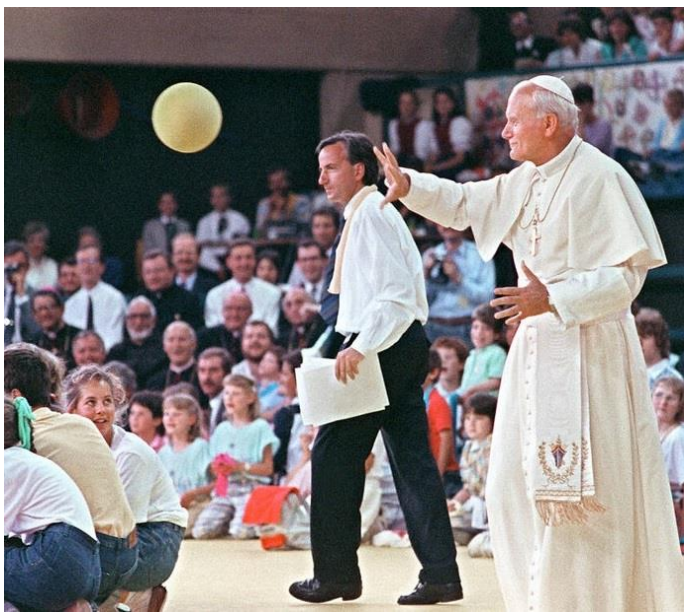


Fot. Jakub Sokółowski

*Moc słowa wiąże się
z osobowością
i świadectwem życia tego,
kto je wypowiada, słowa
odzyskują swój utracony
blask i wiarygodność
w ustach tych, do których
mamy zaufanie, ludzi
prawych.*

J. Puzynina: „Czym jest słowo” (1997)

Jan Paweł II do sportowców



EAST NEWS/AFP/ERIC FEFERBERG

Każdy rodzaj sportu niesie ze sobą bogaty skarbiec wartości, które zawsze trzeba sobie uświadamiać, aby móc je urzeczywistnić. Ćwiczenie uwagi, wychowanie woli, wytrwałość, odpowiedzialność, znoszenie trudów i niewygód. Duch wyrzeczenia i solidarności, wierność obowiązkom. To wszystko należy do cnót sportowca. Zachęcam was, młodych sportowców, ażebyście żyli zgodnie z wymaganiami tych wartości, abyście w życiu byli zawsze ludźmi prawymi, uczciwymi i zrównoważonymi. Ludźmi, którzy budzą zaufanie i nadzieję.

Elbląg, 6 czerwca 1999 r.

Piękno sportu i czystość rywalizacji



Pierre de Coubertin
"Oda do sportu"
w interpretacji
Krzysztofa Gosztyły



Fot. Maciej Seger

**Niech słowa prawdy, dobra i piękna
kierują Waszym życiem, a zdobywane
medale przynoszą wszystkim radość 😊**